

Badanie naładowanych hadronów produkowanych w centralnych zderzeniach Pb+Pb w CERN SPS

Syed Uzair Ahmed Shah, M.Sc.
Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
December 2025

Promotor: prof. dr hab. Maciej Rybczyński
Promotor Pomocniczy: dr Maciej Piotr Lewicki

Streszczenie

Pomiar produkcji cząstek w zderzeniach ciężkich jonów stwarza możliwość badania materii oddziałującej silnie w stanie gazu hadronowego oraz w stanie plazmy kwarkowo-gluonowej, a także przejścia fazowego zachodzącego między nimi. Eksperyment NA61/SHINE, działający przy akceleratorze SPS w Europejskiej Organizacji Badań Jądrowych CERN, realizuje unikalny, dwuwymiarowy skan poprzez zmianę pędu wiązki w zakresie od $13A$ do $150A$ GeV/ c oraz rozmiaru zderzających się układów ($p+p$, $p+Pb$, $Be+Be$, $Ar+Sc$, $Xe+La$, $Pb+Pb$) w celu zbadania produkcji naładowanych hadronów. Jednym z kluczowych celów eksperymentu NA61/SHINE jest zbadanie właściwości materii oddziałującej silnie w obszarze progu spontanicznego uwolnienia kwarków (onset of deconfinement) poprzez pomiar stosunku produkcji naładowanych kaonów oraz pionów $\langle K^+ \rangle / \langle \pi^+ \rangle$ w różnych układach zderzeń. Program ten został zainspirowany zaobserwowaniem w eksperymencie NA49 wyraźnego maksimum w stosunku $\langle K^+ \rangle / \langle \pi^+ \rangle$ (tzw. „rogu” – ang. horn) w centralnych zderzeniach Pb+Pb przy pędzie wiązki około $30A$ GeV/ c .

Głównym celem niniejszej analizy jest identyfikacja oraz pomiar widm naładowanych hadronów (π^+ , π^- , K^+ , K^- , p , oraz $\bar{p}$) powstających w centralnych zderzeniach Pb+Pb przy pędach wiązki $13A$ and $30A$ GeV/ c . W pracy wyznaczono stosunki $\langle K^+ \rangle / \langle \pi^+ \rangle$ oraz $\langle K^- \rangle / \langle \pi^- \rangle$ i zbadano ich zależność od energii zderzenia oraz rozmiaru układu. Uzyskane wyniki porównano z dostępnymi danymi z innych eksperymentów oraz z modelami teoretycznymi. Nowe dane dla zderzeń Pb+Pb przy pędzie $13A$ GeV/ c stanowią istotny punkt niskoenergetyczny, wypełniający lukę między wcześniejszymi pomiarami z akceleratora AGS (Alternating Gradient Synchrotron) w Brookhaven a wynikami z CERN SPS.

13/01/2026 Syed Uzair Ahmed Shah